

Klima- og miljø i Arendal kommune **Grønt skifte.**

Geir Skjæveland, kommunalsjef Arendal

Suksesskriteriene i Arendal

Klimanøytrale Arendal

- Engasjerte enkeltpersoner og GRID Arendal
- Enstemmig bystyrevedtak i 2008 om klimanøytral drift.
- Mål om å redusere utslipp av klimagasser med 90 % innen 2017 med 2007 som utgangspunkt.
- Pr 2015 er reduksjonen på 80 %.

Årlig Klimaregnskap

Klima- og energiplan

- Både for administrasjon og innbyggere

Miljøledelse

På vei mot lavutslippssamfunnet

Klima- og energiplan

Klimaregnskapet gir godt grunnlag for å sette inn tiltak på riktig sted. Klimaplanen har prioritert tiltakene.

Noen av hovedpunktene er:

Utfasing av oljekjeler

Pr 2015 er Arendal oljefri.

Miljøfyrtårnsertifisering

Alle kommunale virksomheter skal sertifiseres. Nå er 50 % sertifisert.

Legger til rette for at private virksomheter og arrangementer kan sertifiseres.

På vei mot lavutslippssamfunnet

Kommunens arealplanlegging og boligbygging

- Knutepunkter
- Etablere næring og nye boliger i sentrum og i knutepunkter
- Redusere transportbehovet

Klimaledelse

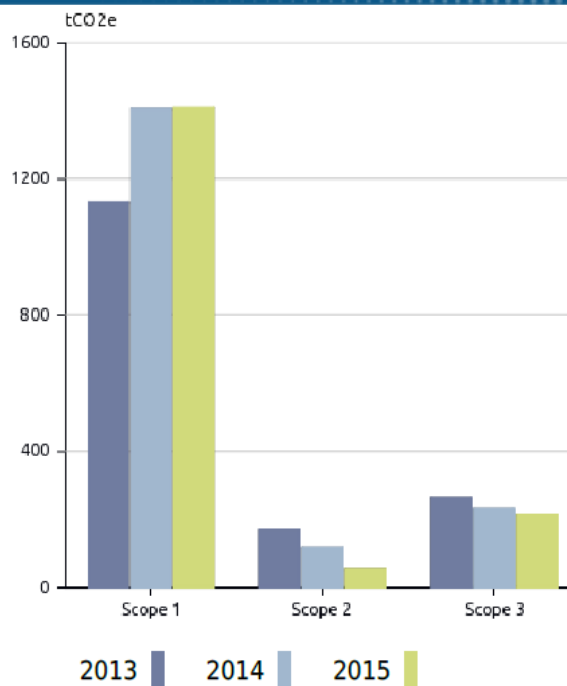
- Politisk- og administrativ ledelse månedlige møter
- Ordfører, varaordfører, opposisjonen, komiteleder, rådmann, kommunalsjef, klima- og miljørådgiver

Klimaregnskap, komm.drift

- Årlig regnskap for forbruk av strøm, bensin/diesel og utslipp CO₂
- Oversikt over utslippskilder som bygg, biler og reiser
- Sammen med 30 andre byer i **verden** vært pilot på klimaregnskap for hele kommunen.

Årlige klimagassutslipp per Scope

Klimaregnskap Arendal kommune, drift , 2015.

Kategori	Funksjon	Forbruk	Enhet	Energi (MWh)	Utslipp (tCO2e)	Utslipp (fordeling)
Transport						
Diesel (B5)	Leasingbiler	64 167 liter		637	163,1	9,7 %
Diesel		1 702 liter		24	4,6	0,3 %
Bensin		17 069 liter		155	39,3	2,3 %
Bensin	Leasingbiler	58 319 liter		530	134,1	8,0 %
Diesel (B7)		359 911 liter		3 566	895,8	53,5 %
Stasjonær forbrenning						
Lett fyringsolje	Saulekilen RA	67 563 liter		659	171,1	9,8 %
Scope 1 total				5 571	1 408	84,1 %
Fjernvarme/fjernkjøling						
Fjernvarme	Sør Amfi	336 100 kWh		336	7,2	0,4 %
Fjernvarme	Arendal Kulturhus	751 698 kWh		752	16,1	1,0 %
Fjernvarme	Stinta skole	1 256 076 kWh		1 256	26,9	1,6 %
Fjernkjøling	Arendal Kulturhus	272 960 kWh		273	3,5	0,2 %
Elektrisitet						
Elektrisitet OpprGaranti		48 142 388 kWh		48 142	-	0,0 %
Scope 2 total				50 759	54	3,2 %
Flyreiser						
Fly kontinentalt		81 874 pkm		-	7,2	0,4 %
Fly nordisk		333 601 pkm		-	52,6	3,0 %
Andre reiser						
Km-godtgjørelse bil		1 013 217 km		-	153,0	8,8 %
Km-godtgjørelse el-bil		7 780 km		-	0,1	-
Scope 3 total					212,9	12,7 %
Total				56 330	1 675	100 %

Klimaregnskap Arendal kommune, drift , 2013 - 2015.

Kategori	Forklaring	2013	2014	2015	% endring fra forrige år
<i>Stasjonær forbrenning</i>					-
Lett fyringsolje	Saulekilen RA	159.2	212.4	171.1	-19.4%
Lett fyringsolje	Stuenes skole	77.4	53.3		-100.0%
Lett fyringsolje	Kastanjen		5.0		-100.0%
<i>Transport</i>					-
Diesel		136.0	132.0	4.6	-96.5%
Diesel (B5)	Leasingbiler	237.7	176.9	163.1	-7.8%
Diesel (B7)		456.6	677.0	895.8	32.3%
Bensin		25.5	45.9	39.3	-14.5%
Bensin	Leasingbiler	38.4	103.0	134.1	30.2%
Scope 1 Utslipp		1 130.5	1 405.4	1 408.0	0.2%
<i>Fjernvarme/kjøling Nordiske lok.</i>					-
Fjernkjøling Arendal	Arendal Kulturhus	10.1	4.8	3.5	-25.8%
Fjernvarme Arendal	Arendal Kulturhus	77.6	49.3	16.1	-67.4%
Fjernvarme Arendal	Stinta skole	83.0	63.5	26.9	-57.7%
Fjernvarme Arendal	Sør Amfi			7.2	100.0%
<i>Elektrisitet grønn</i>					-
Elektrisitet OpprGaranti		-	-	-	-
Scope 2 Utslipp		170.8	117.6	53.7	-54.3%
<i>Flyreiser</i>					-
Fly kontinentalt		18.1	10.1	7.2	-29.0%
Fly interkontinentalt		29.9	19.5		-100.0%
Fly nordisk		40.4	33.7	52.6	55.9%
<i>Andre reiser</i>					-
Km-godtgj.bil(NO)		174.8	166.6	153.0	-8.2%
Km-godtgj.el-bil(NO)			-	0.1	680.0%
Scope 3 Utslipp		263.2	230.0	212.9	-7.4%
Total		1 564.5	1 753.0	1 674.6	-4.5%
Prosentvis endring			12.0%	-4.5%	

På vei mot lavutslippssamfunnet

Egen organisasjon er «på»!

Driver kraftverk på byens kloakk

Her viser overingeniør Knut Berg-Larsen stolt frem Arendal kommunes nye kraftverk. Ved hjelp av innbyggernes kloakk

produseres massevis av strøm. Nå viser andre kommuner interesse for prosjektet.

NYHETER side 4-5

På vei mot lavutslippssamfunnet

akt AKTUELT

STRØM- SENTRALEN

Fra en sentral på Bjorbekk kontrolleres energiforbruket i 70 prosent av alle kommunale bygg i Arendal.

GRETE A. HUSEBØ
gah@arendalstidende.no

RØDT LYS:
Det er ikke grønt lys i alle ledd når alarmen for Stinta skole går.
Foto: Linda Christensen

Tre menn sitter foran 15 skjermer i et lite rom i Arendal Eiendom Kommunale foretaks lokaler på Bjorbekk. Herfra kontrollerer prosjektleder Jarl Bollmann Pedersen, Arvid Danielsen og Frode Pedersen energiforbruket i stort sett alle kommunale bygg, unntaket er en del eldre barnehager. Gruppas offisielle navn er E.O.S.-gruppa. Det står for energiovervåkingssystem, men de nikker alle megetsigende når de blir kalt kommunens energipoliti.

– Vi har spurt om vi kan få blålys på bilen, ler Arvid.

– Hvis det er jævlig kaldt så er det vår skyld, legger Jarl til.

Overvåkingssamfunn

Et tyvetalls flagg er plottet inn i et kart på en skjerm foran Jarl. «Rykene skole» står det på ett av de grønne feltene, «Kilden kultursenter» står det på et annet. Et tredje er merket «Stinta skole», men det lyser rødt.

PASSER PÅ: Energipolietiet på Bjorbekk tar digital kontroll i 70 prosent av kommunens bygg. F.v. Frode Pedersen, Arvid Danielsen og Jarl Bollmann Pedersen
Foto: Linda Christensen

Arendal først med allmennlandstrøm

NYHETER - Arendal havn får trolig det som blir et av verdens første landstrømanlegg for allment bruk etter ny standard.

fredag 18 november 2016

Les hele artikkelen - [Abonner på Elmagasinet](#)

Det er dette norske havner bør satse på, sier elinstallatør Roald Axelsen i Caverion Arendal.

- Det er ineffektivt å bygge landstrøm-anlegg som kun passer båtene til et rederi, som blant annet Color Line i Oslo. Det er viktig å bygge allmenne anlegg etter den nye internasjonale standarden IEC/PAS 80005-3 for lavvolts landtilkobling (low voltage shore connection, LVSC).

- Hvor langt er arbeidet med landstrømanlegg i Arendal kommet?

- Arendal havn var blant vinnerne i den første tildelingsrunden til Enova. Den første tavlen er på plass i byen. Det er også sendt anbudsdokumenter på anlegget, som skal dekke 400 meter av hovedkaaien litt utenfor bykjernen. Etter planen skal anlegget være ferdig 1. juli neste år.

- Hva er kapasiteten på anlegget?

- Det får to omformere. Én på 400 V 50/60 Hz, og én på 690 V 50/60 Hz. Anlegget kan betjene flere båter samtidig. Totalt skal løsningen kunne gi et effektuttak på 2 MW.

NYTT MARKED.

Elinstallatør Roald Axelsen i Caverion Arendal har tro på landstrøm som et nytt satsingsområde.

Foto: Alf-Georg Dannevig, Dannevig Foto

DEL:

FLERE NYHETER

Utviklet ny elmotor

Førerløst på sjøen

50 tunneler får 4G

Skal knuse gutta i yrkes-VM

Datasenterkraft

ARENDA
KOMMUNE

På vei mot lavutslippssamfunnet

Sykkel

- Kommunedelplan for sykkel utarbeidet og vedtatt.
- 4 elsykler på rådhuset
- Sykkelby Arendal fra 2014
- BEINTØFT sykle- og gå til skolenaksjon for elever
- Sykle til jobben – GRATIS
- Mobilitetsuke
- Sykkelparkering
- Merking av sykkelstier

Gange

- Utviklet gangkart, med avstand målt i minutter
- Merket opp beinveier med skilt.

«Bakkebyen» bør satse på el-sykkel

Boplikten kan falle
LILLESAND: Flertallet i formannskapet i Lillesand går inn for å oppheve boplikten på Ågerøya. Representantene for Høyre og KrF går inn for å fjerne boplikten, mens de to Ap-representantene og Venstre ikke ønsker å oppheve den. 9. mai kommer saken opp til behandling i bystyret.

Med alle bakkene i Arendal by, må vi ty til el-sykler for å få til stor økning i sykkelbruken, mener byplanlegger Mike Fuller-Gee. Nye sykkelveier og flere på sykkel er sentrale mål i den nye, lokale transportplanen.

VIDAR FLØDE

Vil byggeplaner for 2020

I sin nye klimamelding pekte statsminister Jens Stoltenberg på at Ola og Karl må bli et mye mer sykkelende folkeferd for å møte fremtidens klimautfordringer. Og på TV2-nyhetene samme dag ble Kristiansand kommune trukket frem som bevis på at det offentlige kan spare millioner på å investere i sykkelveier og andre stimuleringer for å få opp sykkelbruken.

Tapte mot Grimstad

For et par år siden kastet den solverklærte «miljøbyen» Arendal seg frem på med hele forhjellet. Men tapte ettertrykkelig mot Grimstad i kampen om å bli fylkets første veivesen-erklærte «sykkelby». Men nå skal det bli andre gir, lovet et kobbel av optimister under byplanleggeren på «Buen» i kulturhuset onsdag. I den månedlige byplanleggeren som arrangeres i anledning arbeid med «Byplan 2023», var denne gang det nyttig fremlagte utkastet til lokal transportplan for Arendal i fokus – og i særdeles sykkeldelen av planen. Må ha el-sykkel i byens bakker

– For skal vi nå millene om å få stagget veksten i biltrafikken, så må langt flere reise kollektivt – og sykle! forkynte Kåre Kristensen fra fylkeskommunen.

– Må ha el-sykkel i bakkene

– Men Arendal har en masse bakker, og det er slitsomt å sykle opp alle disse bakkene. Skal Arendal lykkes med å bli en sykkelby og få den store økningen i sykkelbruk vi ønsker og er avhengig av, så er el-sykkel eneste alternativet fremholdt byplanlegger Mike Fuller-Gee skrittsekkert. Han hadde derfor invitert el-sykkelimportør Geir Johnsen til å ta med seg et statst

SYKKELFORKJEMPERE: Arendals nye klima- og miljørådgiver, Ragnhild Hammer (foran) og kommunens «sykkelkontakt», Heidi Liv Tomren, vil gjerne slå et slag for økt sykkelbruk i Arendal. Og da er slike el-sykler som ble vist frem under byplanleggeren denne uken et veldig godt alternativ til «bakkebyen» Arendal, mener de.

FOTO: ANNE KARIN ANDERSEN

Beintøft

På vei mot lavutslippssamfunnet

Økologisk mat

Det kommunale kjøkkenet har **30 %** økologisk mat.

Redusere avfall

- FN-byen Arendal har delt ut postkassemerker med Nei til reklame.
- Gjenbruksbutikk på Agder renovasjon.
- Kildesortering for alle husstander.

Innkjøp

- Miljøkrav ved alle innkjøp
- Kontrollmedlemskap i Grønt Punkt
- Innkjøpssamarbeid på Agder – OFA

Klimapartnere

Arendal kommune står bak etableringen av dette nettverket.

Energirådgiving - pilot

Oljefri/Naturvernforbundet/UiA tilbyr rådgiving for privatboliger i Arendal og Grimstad. (50 husstander)

KLIMA PARTNERE

**KLIMA
PARTNERE.NO**
SAMARBEID OM MILJØSATSING

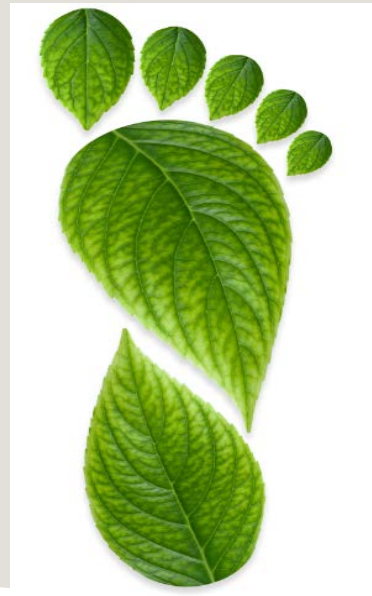

Klimapartnere:

- Nettverk av virksomheter som vil bli mer klimavennlige
- Offentlige og private går sammen med konkrete bidrag
- Det er mange muligheter i forbindelse med det grønne skiftet!

Mål: Et mer klimavennlig og fremtidsrettet Agder

1. Redusere klimagassutslipp innad i virksomhetene
2. Stimulere til grønn samfunns- og næringsutvikling utad

**KLIMA
PARTNERE.NO**
SAMARBEID OM MILJØSATSING

Klimapartnere Agder

- 44 virksomheter – Over 22 000 ansatte

Forpliktelser

Medlemmene forplikter seg til følgende:

- Utarbeide klimaregnskap for virksomheten
- Miljøsertifisert eller plan for å gjennomføre miljøsertifisering (Miljøfyrtårn, ISO eller annet)
- Årlig medlemskontingent

Virksomhetenes motivasjon

- Ønsker **kunnskap** om **muligheter** i det grønne skiftet
- Ønsker å stå på riktig side i en sosial utvikling de ser kommer – tar **samfunnsansvar**
- Vurdere **offentlig-privat samarbeid** som viktig for utviklingen av virksomhet og region
- Bedriftene ønsker å være konkurransedyktige i morgendagens lavutslippssamfunn – **forbedret bunnlinje**
- Bygge positivt eksternt (kunder) og internt (ansatte) **omdømme**

ARENDA
KOMMUNE

KLIMA
PARTNERE.NO
SAMARBEID OM MILJØSATSING

Arrangementer og møteplasser

- Frokostmøter/lunsmøter ca. hver måned
- Prosjekter, workshop'er, faggrupper, deltakelse på seminarer m.m
- Arrangementer under større begivenheter (f.eks. Arendalsuka)

GRØNN BYUTVIKLING

BO HØYT OG TETT –
BØR ALLE BYER HA SITT "BJØRVIKA"?

TID:
Torsdag 13. August 12.00–14.00
Enkel lunsj fra kl 11.30.

STED:
Eureka kursrom 2, Amfiel.
Møteleder: Marius Holm, leder Zero

Åpent for alle

FOTO/ILLUSTRASJON: DOTS AS

BJØRN VEDAL MARIUS HOLM SISSEL LEIRE KJERSTIN R. BRAATHEN

NIKOLAI ASTRUP OLA ELVESTUEN SISSEL ENGBLOM JOHN SIGVE HELLEREN

TEMA: «I henhold til TNS Gallups Klimabarometer 2015, står "Klimaendringer" som nummer to blant de viktigste utfordringene Norge står overfor. Hele 34 % av befolkningen anser "klimaendringer" som en av Norges tre største utfordringer. Blant de over 60 år mener hele 41 % at "klimaendringer" er den viktigste utfordringen Norge står overfor og "Klimaendringer" øker sin betydning blant de aller yngste.

Norske og internasjonale trender viser at den yngre generasjon er mer miljøbevisste, urbane og mindre bilbaserte. Selv om neste generasjons ønsker og behov skiller seg fra foreldregenerasjonens tenkemåte, ser vi at flere og flere av de eldre også følger flyttestrømmen til byene og velger å bo høyt og tett.

Hva betyr klimautvikling for byutvikling? Hva gjøres for å tilrettelegge for grønn byutvikling?»

Klimakonferansen 2014
KOMMUNENE OG DET GRØNNE SKIFTET

FREMTIDENS KOMMUNER 2016

ARENDALSKONFERANSEN

Arendalskonferansen fordypning:

Klimakonferanse 2016 – Grønt skifte i kommunene
Bærekraftig areal- og transportplanlegging
19. – 20. januar

ARENDAL
KOMMUNE

Giftbombe på Eydehavn

1989 – oppdaget en rekke miljøfarlige stoffer i de gamle industrifyllingene.

Agderposten hadde flere førstesider.

Flere miljøsynder fra fortiden dukket opp.

Arendal Havn

Avsløring av miljøgiftene førte til Arendal kommune ryddet i avfallsdeponier og forurenset sjøbunn.

Resultatet:

- **Nytt landareal for havne- og næringsvirksomhet.**
- **Tidsmessig tilrettelagt for industri (NYMO),**
- **Havneanlegg for store skip og offshore rigger**
- **Utviklings- og vekstmuligheter.**

Pressekonferanse 6. sept. 2013

Eydehavns historie

Industriområdet Staknes som i sin tid ble oppkjøpt av Arendals Fossekongiant og blant annet på Eydehavn, ble sommeren 1913 omgjort til Eydehavn, etter gründer og oppfinner Sam Eyde. Stedet ble innviet under store festligheter og i strålende sommervar 12. julk. To

dampbåter førte 400 gjester fra Arendal ut Tromsøyndet til de flaggskipene Eyde gjeddebygningene. Eyde spilte hovedrollen og ble hyllert fra alle kanter. Om kvelden arrangerte Arendals ingeniørforening fest på Grand Hotel for byens store smin. En skål av tiljempel

harmon mellom tradisjonell sjøfart og moderne industri lå over festlighetene. Eyde gjedde seg, sa han, over «at vi med de hvide kul kan konkurrere sliq som vi gjorde med de hvide seil». Bildet er av Eyde som holder Åpningstalen.

100 millioner kroner

Neste år mener optimistene det er helt trygt å spise fiskelever fra Tromsøynd. 100 år gamle synder er kapslet inn og vil for fremtiden forbli under sand, og betong utenfor Eydehavn.

ANNE GRO BALLESTAD
agp@agderposten.no 915 14 816

Prislopp for å få ryddet opp 75 mål er 100 millioner kroner, 70 av de betalt av Arendal kommune.

Virksomheten på Nitriden i Eydehavn (1914-1975) førte til giftavfall i store mengder. Avfallet ble samlet i fyllinger eller slengt på sjøen.

Avsløpt av Agderposten
I 1989 avslørte Agderposten de miljøfarlige industrifylingene. Etter hvert ble det avdekket voldsom forurensning både på sjø og land. Arendal kommune fikk pålegg om å rydde opp av daværende Statens forurensningstilsyn (SFT).

I 1992 hadde Arendal kommune utarbeidet forslag og fikk tillatelse til å gjennomføre tiltak som skulle være gjennomført innen 2002.

På det tidspunktet hadde vi verken teknikk eller økonomi til å grave opp avfallet. Lösningen ble å kapsle dem inn, forteller prosjektleder Gunnar Kåre Salvesen, som har hatt ansvaret i kommunen hele veien. Det vil si, han ble pensjonist for tre år siden og da overtok Johnny Nævdal.

I dag er 20 mål tildekket i det området hvor Arendal Havn etter hvert skal få bre seg. Og 75 mål er ryddet opp.

Bilskjell kontrollerer
Ved å måle bilskjellene i sandet, første måling skjer nå i høst, vil Arendal kommune følge utvikling. Alarmen vil gå dersom noe skjer og det igjen leker giftstoffer ut i sjøen.

– Vi har fremdeles restriksjoner på å spise fiskelever tatt i Tromsøynd, men

spesielt mager fisk er det helt trygt å spise, sier assisterende direktør i Fylkesmannens miljøvernavdeling, Thomas Kiland-Langland.

Målet er at gytefisket får tokk like utenfor Eydehavn, kan ta seg opp igjen. En gang ble området karakterisert som så forurenset at man ikke var sikre på om det var mulig å gjenopprette miljøet.

– Så langt ser det ut til at området har fått tilbake en høy økologisk kvalitet, sier Kiland-Langland. Han sier at målet er å få vannet iane i Tromsøfjorden like rent som på utsiden av Tromsø.

Prosjektet på Eydehavn er fylkets desidert viktigste miljøprosjekt og erfaringene herfra deles nå med hele landet. Dessuten bruker kommunen erfaringene på andre steder, blant annet Kittelsbukt og Pollen.

Vil ha mer fra staten

Men midt oppe i gleden over hvor rent det har blitt på Eydehavn, legger ikke ordfører Einar Halvorsen skjul på at staten godt kunne ha tatt en langt større andel av kostnadene.

– Kommunen blir sittende igjen med regningen fordi Nitriden er historie og det ikke er ettersøkt å kreve for penger. Vi har betalt 70 millioner selv og fått 30 millioner kroner fra staten. Det er vi ikke fornøyd med, sier Halvorsen som lover at sisse del ikke er sagt fra Arendal kommune i denne saken.

Moderne havn

Arendal havn har betalt 11 millioner kroner av oppryddingen. – Da har vi fullt på 500.000 tonn sement for hindre oppryvling av sedimentet fra sjøbunnen utenfor kaionrådet, sier havneingeniør Rune Houas.

Han gleder seg over en allerede moderne havn som skal utvides med dyptvannskai. – Vi skal være en pådriver for at Eydehavn som så langt har hatt et rodt stempel, skal få et grønt i stedet.

– Jeg lover at ingen skal være nødt til å rydde opp etter virksomheten i Arendal havn om 100 år, sier Hvass.

KOSTBAR OPPRYDDING: Ordfører Einar Halvorsen med et rent Tromsøynd i bakgrunnen. Til høyre, drøin storforurensning. Nå er de giftige avfallsmassene som inneholder tungmetaller og

AVSLØRT: Dette er første siden til Agderposten 25. mai 1989. Dette var første gangen noen skrav om gitten i grunnen på Eydehavn.

HYLFOTO: Dette er industriområdet på Eydehavn. Til høyre ligger Nitriden-området hvor Nyvmo holder til. Til venstre Arendal Havn og på oppsiden Saint Gobain, tidligere Arendal Smelteverk.

RYDDEGJENG: Fra venstre Gunnar Kåre Salvesen, Thomas Hartnig, seksjonssjef i fra Asplan Viak som har hatt ansvaret for

Dette var Sam Eyde

Ingeniør og industrigründer som sammen med Kristian Birkeland dannet det tekniske grunnlag for den norske nitrogrenindustri, og stiftet Elektrokemisk (Elkem) og Norsk Hydro, hvor han også var generaldirektør. Eyde vokste opp i selvkultidens Arendal; faren var skipsreder, og familien tilhørte storborger-

skapet i sørlandsbyen. Etter fullført ingeniørekamen 1891 jobbet han som ingeniør i Tyskland og spesialiserte seg på utformingen av jernbanestasjon, kanaler og havneanlegg i byområder. Interessen for den norske fossekraften økte sterkt i løpet av 1890-årene, og Eyde engasjerte seg. I 1903

møtte han fysikkprofessoren Kristian Birkeland, og sammen utviklet de lysbueemetoden eller Birkeland-Eyde-metoden. Ved hjelp av den kunne man binde nitrogen i luften, fabrikkere salpetersyre og ikke minst produsere kunstlig gjødsling (norgesalpeter).

for ren havn

venstre i bakgrunnen holder Nyvmo til på den gamle Nitriden cyanid, kapslet inne på sjøbunnen.

KNUSER: Klodeberg og Landvik pukverk sprenger ned fjellet på Eydehavn og knuser det til pukk og grus.

Sprenger bort og skiper ut

Klodeberg og Landvik pukverk har fått alt fjellet tone på havnområdet på Eydehavn, forteller han. Skipes ut til kunder i inn- og utland. Blant annet er 70.000 tonn stein sprengt ned og sendt til Danmark. – Der er steinen brukt på sjøbunnen utenfor øya Anholt i Kat-

tegat. Der bygges det opp et vindmølleprosjekt på stein fra Eydehavn, forteller han. Avtalen blir et vind-vind-prosjekt, der Arendal havn får sprengt flat område bak dagens kaianlegg. Mens Klodeberg får selge steinen de har sprengt ut og knust.

GIENGRØDD PARK: Pensjonert prosjektleder Gunnar Kåre Salvesen med Heggedalsbukta i bakgrunnen.

Ryddet opp i 500.000 tonn

Løsmassene fra Nitriden ble samlet i en fylling ved Heggedalsbukta. Det førte til en steinøppd poll inne i bukta. Fyllingen ble i 2002 dekket til med duk og leire.

Kåre Salvesen i Arendal kommune. 5,6 millioner kroner kostet prosjektet som ble gjennomført av Asplan Viak den gang. Da var det et parkområde i Heggedalsbukta.

”Kommunen har også bidratt med midler selv”
(Miljødirektoratets nettsider)

FAKTA
Arendal
● A/S ble etablert i 1912
● I 1912 kjøpte The Carbondum Company opp aksjemajoriteten, tilsluttet baserte Norton A/S overtok i 1987. Dermed fikk selskapet én ledelse som ledet to fabrikkers plassert noen mil fra hverandre.
● Arendal Smelteverks produksjon av SIKK er nå historie. I september 2005 ble den siste ovnen slått i dag produseres kjemisk behandlingsprodukter, høykvalitets mikro og mikro korninger og produksjon av korninger for wiresaw markedet.
● Selskapet hadde en tung start, viktigste industriedritter.
● I 1957 kjøpte The Carbondum Company opp aksjemajoriteten, tilsluttet baserte Norton A/S overtok i 1987. Dermed fikk selskapet én ledelse som ledet to fabrikkers plassert noen mil fra hverandre.
● Arendal Smelteverks produksjon av SIKK er nå historie. I september 2005 ble den siste ovnen slått i dag produseres kjemisk behandlingsprodukter, høykvalitets mikro og mikro korninger og produksjon av korninger for wiresaw markedet.
● Selskapet hadde en tung start, viktigste industriedritter.
● I 1957 kjøpte The Carbondum Company opp aksjemajoriteten, tilsluttet baserte Norton A/S overtok i 1987. Dermed fikk selskapet én ledelse som ledet to fabrikkers plassert noen mil fra hverandre.
● Arendal Smelteverks produksjon av SIKK er nå historie. I september 2005 ble den siste ovnen slått i dag produseres kjemisk behandlingsprodukter, høykvalitets mikro og mikro korninger og produksjon av korninger for wiresaw markedet.
● Selskapet hadde en tung start, viktigste industriedritter.

Eydehavn og i lysbue:
● Fabrikkene på Eydehavn gikk under navnet Nitriden, og var den andre store fabrikk som ble anlagt på Eydehavn, noen år etter Arendal Smelteverk.
● Eydehavn var anlagt som industriområde med tanke på å utnytte elektrisk kraft fra fossefallene i Nidelva. En god havn og tiltrekkelige arealer var de andre lokaliseringsfaktorene. Arendals Fossekongiant var kraftleverantør. Både Nitriden og Smelteverket var resultat av

med årsproduksjon på 5500 tonn.
● I begynnelsen av 1970-tallet var konjunkturløse stadig synkende for aluminium. Omfattende ombygginger og store moderniseringer måtte til for fortsatt lønnsom drift. Store planer ble utarbeidet, men det viste seg at tiltakene ville koste store summer. Bedriften måtte i 1975 velge mellom fullmodernisering eller nedleggelse. Man valgte det siste.
● I begynnelsen av 1970-tallet var konjunkturløse stadig synkende for aluminium. Omfattende ombygginger og store moderniseringer måtte til for fortsatt lønnsom drift. Store planer ble utarbeidet, men det viste seg at tiltakene ville koste store summer. Bedriften måtte i 1975 velge mellom fullmodernisering eller nedleggelse. Man valgte det siste.
● I begynnelsen av 1970-tallet var konjunkturløse stadig synkende for aluminium. Omfattende ombygginger og store moderniseringer måtte til for fortsatt lønnsom drift. Store planer ble utarbeidet, men det viste seg at tiltakene ville koste store summer. Bedriften måtte i 1975 velge mellom fullmodernisering eller nedleggelse. Man valgte det siste.

KOM MED 3,1 MILL.: Klima og miljøminister Tine Sundtoft innerst i Kittelsbukt i går. Miljødirektoratet bevilger nå 3,1 mill. til en omfattende opprensning og tildekning av 34.000 kvm forurenset sjøbunn. Foto: Erik Holand

Nå skal også Kittelsbukt renskes

På vei til Hovefestival og ferie hjemme i Lillesand stakk klima- og miljøminister Tine Sundtoft (H) i går innom Arendal med en liten gladmelding: – Dere får 3,1 mill. til opprydding i Kittelsbukt!

VIDAR FLØDE
Tlf. 37 00 37 48

03.07.20

– Det er veldig viktig at vi får ryddet opp i sjøbunnen, og dekket til miljøgiftene slik at de ikke får spre seg videre, fremholder klima- og miljøminister Tine Sundtoft (H) til

Nabo-støtte til ny videregående skole i øst

TVINGSTRANSFORMASJON: Etter å ha vært stivbetet på areal, finans, sikkerhet, vedlikehold, miljø og andre forhold, har kommunen og de pedagogiske berørte skolene nå fått avklarede forutsetningene i forbindelse med ny videregående skole for 6-700 elever, kunnskuleer fylkesrådmannen med å arbeide

Miljøet er et stort, åpent område som vil bli utvidet med nye bygninger og utstyr. Bygningene vil ha en CO2-utslipp på 400 fra skole og bygg, og vil bli utrustet med solceller og vindenergi for å redusere utslippene for dette alternativet. Tirsdag ble Arendal kom-

munevalg forlagt til nabo-uttale, og rådmannen mener politisk er det stille og rolig med gode og mange av de nye videregående skole-ene vil bygges på et område som er fylket eiet, og vil også bidra til et areal som er i Arendal tilgjengelig for nye skole- og utstyr. Utvalget vil

Sykefraværet ned én prosent på to år

ANRÅD: Siden 2012 er sykefraværet i Arendal kommunale bedrifter ned én prosent på to år. Det betyr at man i gjennomsnitt er syke 11,1 dager i året. Det er et resultat av en rekke tiltak som kommunen har gjort for å redusere sykefraværet. De viktigste tiltakene er å redusere arbeidsbelastningen, å øke sikkerheten og å øke kvaliteten på arbeidstidene.

Det nye måttet for sykefraværet i kommunen blir nå satt til 9,7 prosent i løpet av 2015. Dette betyr at man i gjennomsnitt er syke 9,7 dager i året. Dette er et resultat av en rekke tiltak som kommunen har gjort for å redusere sykefraværet. De viktigste tiltakene er å redusere arbeidsbelastningen, å øke sikkerheten og å øke kvaliteten på arbeidstidene.

bedrifter i sine kommuner og får utdelt en rapport. Rapporten vil være en del av kommunens årsrapport. Rapporten vil også være en del av kommunens årsrapport. Rapporten vil også være en del av kommunens årsrapport.

Rapport: Idylliske Pollen er en gifttpøl

Sjøbunnen i Arendals stoffet Pollen er sterkt forurenset av kvikksølv og andre miljøgifter. Det vil koste 13 millioner kroner å rydde opp. Politikerne krever at staten tar mye av regningen.

SØRØY PÅ Sjøbunnen: Sjøbunnen i Arendal er sterkt forurenset av kvikksølv og andre miljøgifter.

SØRØY PÅ Sjøbunnen: Sjøbunnen i Arendal er sterkt forurenset av kvikksølv og andre miljøgifter. Det vil koste 13 millioner kroner å rydde opp. Politikerne krever at staten tar mye av regningen.

Ette er den nye bydelen i Arendal. I Arendal er en av byens største stoffbeholdere – og et populært sted å besøke både for lokalbefolkning og turister. Men miljøgiftene i sjøen er en gifttpøl, viser en ny rapport.

NOVA FOLKE

NOVA FOLKE er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

Den tidligere rapporten er et utvalg som ikke har blitt offentliggjort. Det er et utvalg som ikke har blitt offentliggjort. Det er et utvalg som ikke har blitt offentliggjort.

Miljøbyen må rydde opp

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

Like alle i andre byer

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

» Dette er noe miljøbyen Arendal må rydde opp i

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

FAKTA

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

Alternativene

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

NOVA FOLKE

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

NOVA FOLKE

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

NOVA FOLKE

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

NOVA FOLKE

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

NOVA FOLKE

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

NOVA FOLKE

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

NOVA FOLKE

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

Arendal en av 17 byer

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

Kvikksølv fra tannleger

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

FAKTA

Miljøgiftene i Pollen

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

NOVA FOLKE

Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge. Det er en av de største miljøorganisasjonene i Norge.

Omdømmebygging

ENERGIMERKING BYGG

#DETSKJER OVER HELE VERDEN
Lørdag 28. mars kl. 20.30 - 21.30
SLUKKER VI LYSET EN TIME FOR KLIMATET

Sykkelbyen

Arendal

Nordag 07. januar 2014. AGERPOSTEN

Første klimanøytrale

► Klimanøytraliteten i Arendal kommer seg økonomisk...
 ► Det er et skritt i retning av en mer miljøvennlig og økonomisk by.

Kommune i landet

► Sjøppel fra 1986 varmer opp både kommunale og private bygg...
 ► Tross klimanøytraliteten i Arendal, er det fortsatt mye som skal gjøres.

Mye plastsøppel ved sjøen

Det tar 600 år før naturen klarer å bryte ned en glassflaske. Elevene som denne uken har ryddet strender i Arendal, har funnet alt fra seilbrett til fiskekrokk.

ONOMI&SAMFUNN

- Viser den grønne vei

► Arendal og Agder skal være i front og vise hvordan kommunene kan bidra til et grønnere Norge, sier miljøministeren i Arendal for å delta...

Trekkes frem av klimabestemor

► Det er ikke alle som er klimabestemor...
 ► Klimabestemoren er en kvinne som har tatt ansvar for miljøet og inspirert andre til å gjøre det samme.

AKTUELT

Et oljefritt Arendal

► Arendal er nå et oljefritt område...
 ► Dette er et viktig skritt mot et mer miljøvennlig og økonomisk Arendal.

